

Ei slags
prægtige
Bildfarelser,

som
Fremmede haver begaaet
udi
Danmarks og Norges lærde Historie,
rettede ved
B. M.

Sndskiont den lærde Historie er ifkuns en Deel af den Videnskab, som handler i Allmindelighed om alle slags vigtige Hændelser og Bedrifter fra Verdens Begyndelse indtil vore Tider: Saa findes dog samme Deel for sig selv at være af saa stor Vidtløftighed, og tit og ofte derved at møde saa mange Vanskeligheder, at ikke allene maadelige Skribenter, men endogsaa mange gange de ypperligste og lærdeste Mænd neppe haver noksom taget sig i agt for een og anden grov Forseelse. Til et u-imodsigelig Beviis herpaa tiene iblant andet heele Registerne paa saadanne til deels prægtige og latterlige Bildfarelser, som adskillige berømmelige Mænd tiid efter anden med særdeles Gliid have antegnet, og, endskiont de allerede ere bleven temmeligen vidtløftige, dog alligevel endnu med flere Exempler, end mand skulde tænke, maaskee af mig selv kunde forøges. Men siden saadant et Foretagende vilde gaae alt for langt fra det Hoved-Øyemeed, hvor denne Samling egentligen sigter til; Saa agter jeg mig derved forpligtet for nærværende Tiid ikke at gaae uden for vores Fædernelands Grændser, og noies derfor med at fremlægge denne gang ifkuns en halv Snees af deslige prægtige Bildfarelser, som Fremmede have begaaet allene udi Danmarks og Norges lærde Historie. Kandskee følger ved en anden Lejlighed flere;

særdeles dersom andre, paa hvis Skionsomhed jeg haver den Ære at stole usigelig meer end paa mig selv, maatte behage at bifalde de uforgribelige Tanker, hvorved jeg er bleven foranlediget til at giøre denne Prøve: Næmmeligen at for saa vidt man ikke aldeles kand undvære fremmedes Hielp endogsaa til at oplyse vores egne Lærdes Bedrifter, for saa vidt ey heller deslige Zeils Antegnelser burde agtes at være uden for dette Maal, hvorved ellers, om ikke andere, dog i det mindste de, som enten ikke ere i Stand, eller ey have Lejlighed til at prøve alting, alt for letteligen kunde forføres.

I.

Jeg begynder altsaa ved Bøgerne, og siden deres Fødested, Oversættelse, Titel, Indhold, og flere deslige Omstændigheder tit og ofte ikke mindre ere merkværdige udi den lærde Historie, end de Personer, som baade ved Bøger og andre Fortienester sig haver erhvervet et udødeligt Navn; Saa meener jeg for det første, at det jo er en stor Feil, naar man anseer et Nordisk Skrift, for Moscovitisk. Ikke desmindre vidner William Nicolson udi sin English Historical Library p. m. 53. at have seet henimod Enden af det forrige Seculo udi det Wolffenbüttelske Bibliothec et skrevet Exemplar af vores Edda, som efter hans Foregivende syntes at være fuldstændigere end den Resenius haver ladet trykke, men efter Hanisii, som den Tiid havde Tilhyn med samme Bibliotheqve, uforgribelig Indsigt var bleven betitelt: Et gammelt Moscovitisk Manuscript. Er det saa, som jeg for min Deel neppe seer nogen Marsag til at tvivle paa; saa maae ald Verden tilstaae, at den gode Hanisius haver forstaaet sig ligesaa slet paa Moscovitiske, som paa vores ældgamle Monumenter, siden hand ikke eengang vidste, at Moscoviterne bruge Characterem Cyrillicum, som er udspiret af det Grækkiske Alphabet, og ved den Grækkiske Philosoph Constantinus, siden kaldet Cyrillus, allerede udi det Niende Seculo var bleven indført udi det Slavoniske Sprog, hvoraf det Moscovitiske ikkuns er een Daatter; og tværtimod neppe kand nogen Tvivl bæres om, at jo forbemeldte Edda udi det Wolffenbüttelske Bibliotheqve visseligen maae være skrevet med selv samme Latinske Munkes-Bogstaver, som findes udi en Deel andre

Exempla

Exemplarier hos os, og fordum overalt i Norden, saavel som i Tyndskland vare brugelige; følgerigen alleneſte for den Aarsags Skyld ikke burde anſees for Moscovitiſk.

II.

Gaaer jeg videre fra Skriften og Skrive-Maaden til Sproget; saa møder jeg en ny Bildfarelse, som bestaaer derudi, at man haver antaget en Oversættelse for det Hoved-Tungemaal, hvorudi Bogen fordum blev skreven. I særdeleshed fand jeg i henseende hertil ikke begribe, hvor i Verden den gode Rector Gymnasii udi Osnabrugg; Zacharias Gæzius, havde sine Dyene, da hand Aar 1710. Excerptorum five Locorum Communium Specim. 2. Tit. 5., som handler om Svendske Sager, fordriftede sig til at skrive: "Nordens Kongernes Historie haver Snorro Sturleson fordum skrevet paa Latin, som nu er udsatt paa Svensk af Johan Peringskiold Stockholm 1697." Thi havde det behaged hannem ikkuns løsligen at læse det allerførste Blad af Bogen, saa havde hand allerede derudaf skinnbarligen kundet overbeviises, at Snorronis Kronike for meer end 500. Aar siden blev sammenskreven udi Fædernelandets ældgamle Sprog, og ved Peringskiolds Omſorg trykt udi selvsamme Sprog tillige med tvende Oversættelser, hvoraf hand selv forfattede den Latinske, og Gudmund Olafson den Svenske. For Resten finder jeg mig beføyet til at rette ved denne Lejlighed endnu en anden Bildelse, som findes udi Val. Ernst Löschers Literatur Celta p. 62., og tilskriver Resenio, hvilken i Registeret kaldes Thomas, at have ladet trykke Skorronis (Snorronis) Sturlesons Kronike. I det mindste er mig aldeles ubekendt, at nogenſinde en Thomas Resenius haver været til, som ved lærde Skrifter havde gjort sig fortient af sit Fædernelands ældgamle Bedrifter; og endnu mindre, at deslige Edition af Snorronis Kronike hverken er, eller nogen Tid haver været seet af noget Menneske udi Danmark; men vel en anden, som Olaus Wormius Aar 1633. lod komme for Lyset, endskiont ikke udi Børfets ældgamle Tungemaal, men mestendeels efter den nyere Fortolkning, som Pet. Clausen, fordum Sogne-Præst udi Undal havde forfærdiget.

III.

Hvorledes een og anden Titel, som Danste og Norste lærde Mænd have behaget at sætte for deres Bøger, formedelst fremmede Scribenters Dantundighed er bleven omkastede til Menninger, eller egentligere til Spøgelses og Vidunder, som aldrig havde Dug og Dist hverken hos os, eller andensteds, derpaa haver min Landsmand Joh. Möller allerede anført et meget latterligt Exempel, og særdeles udi sin Homonymoscopia p. II. viiset, hvor skammelige Joh. Lud. Hannemann, fordum Professor udi Kiel, forløb sig, da hand Tract. de Auro p. 142. fordriftede sig til at forøge det lærde Qvinde-Kions Tal med en Adepta, eller saadant et Fruentimmer, som forstod sig paa Guldmager-Konsten, og efter hans seldsomme Aabenbaring kaldedes Edda; i stæden for at hand burde og af Petri Joh. Resenii Fortale kunde vide, at denne Edda ey nogenstunde havde havt hverken Riid eller Been, men alleneste var Overkriften, som fordum Islænderne tillagde de Samlinger, hvorved fornemmeligen den ældgamle Nordiske Poësie maatte oplyses; og det efter de flestes Meening, fordi samme Ord bemærkede fordum en Olde-Moder, følgerigen i denne henseende ey syntes aldeles ubequem til at betegne det, hvor forommældte Samlingernes Hoved-Ønemeed egentligen sigtede til. Den skarpsigtige Christ. Aug. Heumann haver fremdeles opspurdet ligesaa daarligt et Spøgelse af en lærd Mands-Person, som Jo. Henr. Seyfried Medulla Mirabilium naturæ Lib. 2. Part. 3. p. 542. sq. haver navngivet Musæus Wormianus, efterdi hand ikke vidste, at Museum Wormianum var bare Overkriften til den Bog, som indeholder en Beskrivelse over de Rariteter, hvilke vores berømmelige Olaus Wormius fordum havde samlet udi sit Kunst- og Naturalien-Cabinet; og derfor meere end alt for vel fortjener den Skiemt, hvorved saa latterlig en Bildfarelse er bleven igiennemheglet Actor. Philosoph. Part. I. p. 6. saaledes: "Hvilken Cato kunde blive Mester over sit alvorlige Ansigt, naar hand finder udi Jo. Henr. Seyfrieds Medulla Mirab. Nat., at Musæus Wormianus tvende gange citeres? Man haver Aarsag til at troe, at denne Scribent, da hand fandt allegeret Museum Wormianum, haver indbil-

"det

”det sig, at det var Auctoris Navn, som for ikke at blive formænget med den Jeniske Johannes Musæus, og hans Broder udi Kiel Petr. Musæus, maaskee af sit Fæderneland Worms sig havde givet det Tilnavn Wormianus.” Endeligen er jeg selv kommen efter en tredie Banfødning af selvsamme Slag, hvortil en af de lærdeste Mænd stod Fadder, som Tjydskland haver havt udi vore Tider. Omstændighederne ere korteligen disse: Landnama var udi forrige Tider og er endnu den Dag idag er et vel bekiendt Norsk Ord, sammensatt af Land (regio) og Nam (occupatio); hvoraf særdeles Islænderne have betient sig til en Titel for den Bog, som handler om deres Fædernelands første Opkomst, og hvorledes det samme fordum er bleven bebyggt af Norske Mænd, trykt ved Bisp Thordur Thorlaksons Omfjorg udi Skalholt 1688. med dette Paaskrift: Sagan Landnama um fyrstu Bygning Islandis af Nordmönnum. Men fordi baade det eene og det andet var saa got som skiult for den ellers meget accurate Jo. Pet. Ludwigs Dyne, da hand Aar 1696. som Professor Philosophiæ udi Halle skrev Vitam æternam ex gentium concentu, som siden er bleven indført i hans Opuscula Miscella Tom. 2. n. 7., og for at beviise, at iblant andre særdeles Islænderne, end ogsaa den Tid de endnu vare Hedninger, have gjort sig Haab om et andet Liv efter dette, udaf den ypperlige Thomæ Bartholini meget lærde Verk de Causis contemptæ a Danis adhuc gentilibus mortis laanede tvende betydelige Bidnesbyrd om Thorulf Mostrarskegg, hvoriblant det første og yngste findes udi Arngr. Jonæ Specimine Islandiæ, det sidste og ældste udi forbemældte Landnam; Saa haver denne store Mand derved ikke allene forføret sig selv §. 4. p. 411. gandske vrangelig at kalde Landnama antiqvissimum præcipuumqve inter suos Scriptorem d. e. en ældgammel og fornemme Scribent iblant sine Landsmænd; men ogsaa været Aarsag til, at den, som haver forfærdiget Registeret til de Opuscula Miscella, og efter Ludwigs egen Anmærkning var Lazar. Heineman i blinde haver folgt hannem udi selvsamme Bildfarelse, naar hand i Bogstaven L. udtryffeligen sætter: Landnamam antiqvissimus Scriptor Islandorum. d. e. Landnamam en ældgammel Islandsk Scribent.

IV.

Derfom fremdeles til en tilstræffelig Kundskab om Bøgerne ud-
 kræves at vide baade naar samme ere skrevne, og hvor deres Hoved-
 Dnemeede egentligen slæter til; Saa bør ligeledes med største Foye
 paatales den Bildfarelse, hvorved tvært derimod udi Thom. Hyde
 saa bekiendte Catalogo Bibliothecæ Bodlejanæ p. 266. en Dansk
 Søe-Ret tilskrives en Romersk Kayser, nemmeligen K. Friderich
 den Anden, hvilken allerede var meere end tre hundrede Aar død,
 da Danmarkes og Norges Konge, Friderich den Anden høyløblig
 Thukommelse til begge Rigers saavelsom de underliggende Landes og
 Forstendommers Brug og Nytte lod forfatte bemeldte Søe-Rett,
 som først blev kundgiort Aar 1561. og efter den Tiid adskillige gange
 er bleven igien oplagt særdeles udi det af Hyde sammesteds anførte
 Aar 1572. I det øvrige giver mig denne Anmærkning tillige en øn-
 skelig Anledning til at rette endnu een prægtig Bildfarelse, som ellers
 vel kunde synes alleneste at angaae de gamle Rhodiske og Wisbyske
 Søe-Rettens Historie, men dog ogsaa her bør at finde Stæd, for
 saavidt ingen, som maatte behage at holde det eene imod det andet,
 fandt være uvidendes om, at en Deel af de Articler, som staaer udi
 foranførte Friderici 2. Søe-Ret, ere laante udaf den ældre Wisbyske,
 hvilken fordum overalt i Norden var bleven antagen under den Titel
 af Water-Retten. Samme Bildfarelse findes udi Sam. Stryckii Ufu
 Moderno Pandectarum Tom. II. lib. 14. Tit. 2. p. 82. hvor denne store Ju-
 rist i Anledning af Lege Rhodia de Jactu iblant adskillige andre urigtige
 Efterretninger skriver: "Da den De Rhodus 1522. var bleven indta-
 gen af Tyrkerne, saa blev denne (Rhodiske) Søe-Ret forflyttet til en
 "Stad paa Den Gothland kaldet Wisby" " " siden den Tiid be-
 "gyndte den Wisbyske Søe-Ret at blive bekiendt;" og ved sig Uagt-
 somhed alt for tydeligen giver tilkiende, at hand langt ikke saavel var
 dreven udi Historien og Geographien, som udi Lov- og Rettergangen.
 Thi hvad er det ikke først for et sældsomt Spring paa eengang fra
 Rhodis udi det Middellandske Hav mod den Asiaiske Kuste til Goth-
 land, som ligger snart midt udi Øster-Søen? Dernæst maatte billi-
 gen spørges, ved hvis Omhyggelighed en saa mærkværdig Forflyttelse

kunde

kunde være skeet? siden man vel veed, at Johanniterne Aar 1309. indtog Rhodus, men aldrig læses nogensteds, at de bekymrede sig særdeles om dens ældgamle Søe-Rett, hvis Levninger desforuden den Tid maaskee allermindst sammesteds vare tilovers. Saa er det ogsaa vist nok, at da den Tyrkiske Kayser Solimann den Anden, Aar 1522. fordrev disse Riddere fra Rhodis, samme efter meer end Syv Aars Forløb tog deres Sæde igien paa Den Malta; men at een eeneste af dem den Tid skulde være kommen til Gothland, derom findes ikke mindste Godspor hverken udi Johanniternes eller disse Nordiske Rigers Historie. Endeligen om dette endogsaa fandtes, saa er det dog alligevel ikke allene urimelig at troe, at den Bisbyske Søe-Rett først den Tid skulde have begyndt at blive bekiendt, da Bisby allerede langt før havde tabt sin forrige Anseelse, men bliver ogsaa aldeles usandsfærdig, saa længe de langt ældre Beviisligheder bør staae ved Magt, som andre udi denne Sag bedre oplyste Mænd haver anført om dens Søe-Rettes Navnkundighed.

V.

Men for at komme igien til de Bildfarelser, som Fremmede haver begaaet særdeles udi vores lærde Historie; Saa skulde maaskee neppe noget Menneske kunde troe, at et eeneste meget betydeligt og overalt bekiendt Dansk Verk var bleven omstabt til fire adskillige Bøger, dersom saa stor en Forseelse ikke alt for aabenbarligen laae for Dyene selv udi det nyeste Uplag af det compendieuse Gelehrten-Lexicon saavel som af L. Moreri grand Dictionaire Historique. Thi paa begge Stæder tillegges vores hyppelige Historico, og fordum Rigets-Canzler, Arrild Hvitfeld, først Opus Chronologicum, siden Historia Ecclesiastica, fremdeles Historia & Res gestæ Regum Daniæ, og endeligen Danmarkes Riges Kronike; endskjønt vi her til Lands aldrig have vidst af flere end et saadant Historisk Værk, som udi Landiens Sprog først blev trykt udi tie Quartanter, siden igien oplagt udi to Folianter, og begge gange indbefatter Bispe-Kroniken, hvilken ofte, særdeles af Latinske Scribenter bliver kaldet Historia Ecclesiastica, ligesom Hoved-Værket selv baade Opus Chronologicum, og Historia & Res gestæ Regum Daniæ.

VI.

Og hvad skal jeg sige om de Bildfarelser, som af fremmede udi Danmarks og Norges lærde Historie fremdeles ere begaaede i henseende til Personerne? Maae jeg med saae Ord vidne min Sandhed, saa tør jeg paastaae, at samme neppe ere mindre, og til deels lige saa prægtige, som de jeg hidindtil bare til en Prove haver udmynstred allene i Uiledning af Danske og Norske Bøger. I særdeleshed kunde jeg (for at begynde igien, hvor jeg slap nyeligen) anføre nogle Sneese indfødde lærde Mænd, som alle haver havt det samme Skiæbne, nemmeligen at de af vankundige udenlandske Scribenter hver for sig ere blevne anseet i det mindste for to adskilte Personer. Men siden det vilde blive for vidtloftig dennem her alle at opregne; saa beraaber jeg mig for denne gang allene paa Joh. Francisci, som Aar 1532. blev født udi Ribe, og baade førend og efter hand blev Professor Medicinæ ved det Kongelige Academie, formedelt sine Poetiske saavelsom Medicinske Skrifter forhvervede sig et udodeligt Navn. Thi udi det nyeligen anførte Compendieuse Gelehrten-Lexico bliver udi Bogstaven E. Joh. Franciscus, og siden udi Bogstaven R. Joh. Franc. Ripensis anført som to lærde Mænd, hvoraf den eene ey vedkom den anden. Ligeledes bliver udi Nic. Hier. Gundlingii Bollständigige Historie der Gelehrtheit Tom. II. p. 2910. talt om Ripensis med Fornavn Joh. Franc., som om en gandske anden Person, end Joh. Franciscus, hvilken siden p. 2976. opregnes iblant Medicos: Ja C. F. H., ved hvis Omförg dette Verk efter Gundlings Død er bleven trykt, endskönt Auctori til liden Roes, og den lærde Verden ickens til meget maadelig Nytte, lader sig ikke engang noye derved, men vover sig udi sine Anmærninger Tom. III. p. 3080. til at udfinde den tredie Joh. Franciscum, som havde været Poët og Medicus tillige, og beteer desforuden saa stor Omhyggelighed for at hindre, at man jo ikke skulde holde disse tre for een og den samme Person, som de i Sandhed ere, at hand atter igien udi Registeret hver for sig besynderligen opregner.

VII.

I hvor galt det ogsaa var, at her ovenfor en Engelsmand be-
teede een af de ældre Romerske Kaysere den usfortiente Ære at tillegge
hannem en Dansk Lov; Saa er det dog endnu verre, at een af hans
Landsmænd i Anledning af en Dansk Scribent, hvilken hand
ikke noksom kiendte, haver fordristet sig til at vanære en heel
Nation, som visseligen maae tilstaaes store Fortienester selv imod Eng-
land; og det saaledes: Jacobus Waræus havde 1654. udi London la-
det trykke *Disquisitiones de Hibernia & Antiquitatibus ejus*, hvilke fire
Aar derefter sammesteds bleve oplagt igien; og særdeles udi det 25.
Capitel, som handler om Irlands ældgamle Mynt, p. 151. anført
hvad Saxo Grammaticus fortæller om en heel hob Penge, hvilke efter
den giærlige Irlandske Konge Huglets Drab skulde være bleven fund-
et udi hans Skatt-Kammer til Dublin; dog med denne Forsigtig-
hed, at hand egentligen ikke lider derpaa, og derfor udtryffeligen
tilsætter: *sed Saxonis notissimæ sunt fabulæ d. e. Men Saxonis Fab-*
ler ere alt for bekiendt: En vis Elsker af deslige Skrifter oversatte
samme Bog Aar 1705. paa Engelsk, og forøgede den tillige ikke alle-
ne med nogle nye Capitler, men ogsaa desforuden med en heel hob
Feil og Bildfarelser; og da hand særdeles kommer til forbemældte
Ord, saa fortolker hand de samme: but the Saxons we know are no-
torious for fictions d. e. Men vi vide, at Saxerne ere bekiendte for
at elske Digt og Eventyr; ey tagendes vare paa, at Saxo ikke allene
betyder det Folk, som forduum imod Enden af det tredie Seculo var
bleven navnkundig udi Historien, og siden i det femte Seculo havde
sendet en deel af deres Landsmænd til England, hvilke tiid efter an-
den sammesteds oprettede de bekiendte, Sny Niger; men var ogsaa en
Mands Navn, hvorved særdeles paa dette Sted betegnes den store
Danske Scribent, hvis Æreminde aldrig bør uddøe, endskiont den
som vil være upartiisk, ikke kand nægte, at hand udi den allerældste
Historie ikke mere haver været fri fra Fabler, end andensteds andre hans
Liggemænd af samme Alder for selvsamme Omstændigheder.

VIII.

Til Beviis, at de Titler, som lærde Mænd udi Danmark og Norge ere blevne tillagde efter en hvers Stand og Betsilling, ligesaavel som en Deel Titler, der findes for deres Bøger, haver forført Fremmede, og særdeles udi Landsens Sprog ukyndige Skribenter til Afveje og Vildfarelser, fremstiller jeg videre den bekjendte Norske Kong Olaf Tryggvasons Historie. Auctor til dette Skrift var visseligen nok Oddur, som levede udi det tolvte Seculo, og fordi hand var baade en vittig Mand, og tillige Munk og Præst udi Thingeyre i den Bestre-Fierding af Island, ofte kaldes Oddur Frode, Præst og Munk. Dog haver den sidste Titel allermeest været i Brug; hvorfor Olaus Verelius, da hand 1665. til Upsal lod trykke en Part af ommældte Bog, aldeles havde Foye til at forfatte dens Opsskrift saaledes: "Et Stykke af Konung Olaf Tryggiasons Saga, hvilken Oddur Munk beskrevet haver." Men siden Lenglet du Fresnoy ey forstod sig paa den egentlige Bemærkelse af det Nordiske Ord Munk, endskjønt samme ligesaa skinbarligen er udspiret af det Latinske Monachus, som det ligelydende Tydske Ord Mönch, og det Franskke Moine; saa er hand udi sin Catalogue des principaux Historiens, som findes bag ved den nyeste Parisiske Opplag af hans Methode pour etudier l' Histoire, derved bleven foranlediget T. IV. p. 287. til at oversætte forbemældte Verelii Opsskrift paa Latin: Fragmentum Historiæ Olai Tryggiasons per Oddurum MVNCK; og tager saaledes den Titel eller det Bi Navn, som Oddur tilkom, alleneste i henseende til den Munke-Stand hand forudm var udi, saavel paa dette Stæd, som endnu tydeliger siden udi Registeret, hvor hand udi Bogstaven M. setter: MVNK Hist. Tryggiasons, ligesaa vrangeligen for et ordentlig Til-og Stamme-Navn, som Thomas Hyde det Ord Postulatus, da hand in Catalogo Bibliothecæ Bodlejanæ Part. II. p. 74. anfører Henrici Julii POSTVLATI Decretum in causa Philosophica Academiae Juliæ, quæ est Helmstadii, contra Dan. Hoffmannum. Germ. & Lat. Wolffensb. 1601., ey videndes, at Postulatus, var ifkuns Beayndelsen af den sædvanlige Titel, som Henricus Julius, Hertug af Brunsvig i Anledning af Bispedømmet Halber-

Halberstad brugte den Tiid saavel ellers overalt, som særdeles udi den Dom sammestæds anføres, og udi sin fulde Sammenhæng lyder saaledes: Henrici Julii, Postulati Episcopi Halberstadiensis, Ducis Brunsvicensis & Luneb. Decretum &c. Hvilken betydelige Forseelse, endskiont det egentligen ikke hører til dette Stæd, jeg alligevel ikke kunde forbigaae ved saa god en Lejlighed med faae Ord at rette, deels fordi, saavidt mig er vitterlig, endnu ingen haver bemærked det, deels ogsaa i henseende til at bemeldte Hertug Henricus Julius var gift med Høylovlig Jhukommelse Kong Friderich den Andens Princeesse Elisabeth, som visseligen vilde tabe alt for meget af hendes medfødde Høyhed, der som hun i Anledning af Catalogo Bibliothecæ Bodlejanæ ligeledes skulde aflegges ifkuns med den Stumpe af forbemeldte hendes Gemahls afbrudte og ufuldkomne Titel.

IX.

Saa meener jeg ogsaa, at den Omverling der er skeet imellem en Oversættelse og Hoved-Berket, neppe kand ansees for at være af større Betydelighed end den, hvorved en udenlandsk og heel fremmed Person regnes iblant Indføddingerne; og holder mig derfor atter beføyed til at være saare ilde tilfreds med Gundlings foromtalte Bollständige Historie der Gelahrtheit; fordi Cunerus Petri, fordum Bisp udi Leuwarder, som maastee aldrig haver seet Danmark, Tom. II. p. 260I. gandske falskeligen og aldeles urimeligen regnes iblant de lærde Mænd, hvilke i det Sæxtende Seculo sig udi Danmark lagde efter Theologien: endskiont der ikke behøves stor Konst til at udfinde det, som egentligen haver givet Anledning til saa latterlig en Forseelse; nemmeligen at meerbemældte Friesland'ske Bisp var bleven født udi den Neederland'ske foreenede Provins Zeeland, som Auctor alt for aabenbarligen blandede med vores Danske De af samme Navn.

X.

Men naar en anden fremmed Scribent udi Lettres serieusés & badines sur les Ouvrages des Savans Tom. IV. Lettre 27. paastaaer

at Udlændingerne ere bedre i Stand til at skrive et vist Lands Historie, end hiemfødde, og til Beviis derpaa særdeles p. 558. beraaber sig paa Thormodi Tortæi Historia Rerum Norvegicarum, med disse udtryffelige Ord: "Troer I, at dette er et Bærf af en Norman, som var bleven født og opfødt udi Scandinavien? Ingenlunde! Auctor var en Islænder:" Saa veed jeg aldeles ikke, hvad for et Begreb denne formodentlig Hollandsk Scribent haver giort sig om Scandinavia saavel som om Norge? og indstiller til anderes Skionsomhed, om og hvorvidt samme kunde synes rigtigere at være, end hin Tydskes Tanker om vores Forfædres Bogstaver, der ansaae et Nordisk Skrift for Moscovitisk? Det veed jeg, at Island imod Enden af det Niende Seculo først er bleven bebogt af Norske Folk: videre, at deres ældgamle Sprog, Viis, Etik og Love hart ad alletider haver været de samme, som fordim vare brugelige over heele Norge: endeligen Den selv udi det trettende Seculo er bleven lagt under Kong Hagen af Norge, og endnu den Dag i Dag er hører til Norge: folgeligen hverken Thormodus Thorfæus bør ansees bare som en Udlænding, eller Norge, som et heelt fremmed Land, hvis ældre Bedrifter hand saa ypperligen haver oplyst særdeles udaf gamle Islandske Efterretninger.